

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrtrleta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrtr leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 26. aprila 1865. ~

Gospodarske stvari.**Pravila banke ali družbe „APIS“,**

ustanovljene na Dunaji v zavarovanje živine v avstrijskem cesarstvu.

Namen banke (družbe) „Apis.“

§. 1. Vsled nazočih pravil ustanovljena je z imenom: „Apis“ banka (družba) za zavarovanje živine v avstrijskem cesarstvu“

družba, ktera svojim udom povračuje škodo, ki jih zadene pri živini po kugi (bodisi nalezljivi, bodisi nenalezljivi), po drugih posamnih boleznih in po nesrečah, ktere po teh pravilih niso izjete ali izločene.

§. 2. Banka ima svoj sedež na Dunaji in obsega vse dežele našega avstrijskega cesarstva. Banka svoja opravila začne zapored po posamnih deželah, katerim svoj začetek naznani po dotični c. k. deželni vladi.

Bankine zaloge.

§. 3. Da banka doseže svoj namen, rabijo jej:

- a) vpisnine in zavarščine (premije), ktere plačujejo bankini udje, to je, tisti gospodarji, ki se zapišejo v družbo;
- b) prihranjena (reservina) zaloga, ki se ima nabrati;
- c) obresti, ki se stekajo iz posojenih zavarščin in iz prihranjene zaloge, in kaki drugi nenavadni dohodki.

Udje.

§. 4. Bankini udje so tisti, ki pri njej zavarujejo svojo živino.

§. 5. Vsak bankini ud se zaveže, natanko spolnovati živinozdravilske postave, kakor tudi to, kar je v teh pravilih o zavarovavnih pogojih zapovedano.

§. 6. Ako banka koga za uda ne sprejme, ni dolžna povedati vzroka, iz kterega mu odreče sprejem.

Zavarovanje velja le do tistega časa, ki je zaznamovan v zavarovavnem listu (v polici). Ko preteče ta čas, mora zavarovanec pri banki z nova oglasiti se. Ponovljeno zavarovanje sme banka le iz tehničnih vzrokov odreči ali zavriniti.

Bankina uravnava in uprava.

§. 7. Bankina ureda sta:

- a) občni zbor;
- b) upravni odbor.

§. 8. Navadni občni zbor se vsako leto enkrat na Dunaji snide, in sicer saj do konca meseca maja (vélicega travna).

Nenavadni občni zbor se skliče, kedar se potreben zdí upravnemu odboru, ali če ga pri upravnem odboru pismo zahtevajo taki udje, ki imajo pravico glasovati

in kterih zavarščina znaša najmanj deseti del vse bankine zavarščine.

Sklicevanje navadnega občnega zbora in njegov program mora najmanj mesec poprej naznani se po „dunajskem časniku“ (Wiener Zeitung) in po uradnih časnikih dotičnih dežel.

Zbor veljavno sklepa, če je pričujočih 20 udov, kteri imajo pravico glasovati, in če je najmanj 50 glasov zastopanih. Ako se na prvi oklic ne snide toliko udov, da bi smeli veljavno sklepati, skliče se gotovo v štirih tednih potem drugi zbor, kteri veljavno sklepa brez ozira na število pričujočih udov. Obravnavati pa smé drugi tak zbor le program, ki je bil odločen prvemu zboru.

§. 9. Pravico glasovati imajo vsi udje moškega spóla, ki vživajo polne državljanske pravice.

Navadno se le osebno glasuje. Le za občni zbor smejo udje, ki imajo pravico glasovati, pa ne stanujejo na Dunaji, pooblastiti koga, da tudi za nje glasuje. Pooblastiti se smejo le taki udje, ki imajo glas v zboru in se skažejo s pismenim pooblastenjem. Nikdo ne sme zraven svojega glasú več ko pet drugih oddati.

Občni zbor z nadpolovično večino oddanih glasov sklepa. Le pri enako razdeljenih glasovih tudi predsednik glasuje.

Občnemu zboru predseduje predsednik ali njegov namestnik.

§. 10. Pravice občnega zbora so:

1. Voliti ude upravnega odbora in določevati povračilo, ktero jim gré po §. 16.
2. Sprejeti letno sporočilo.
3. Za prihodnje leto izmed udov izbrati tri sodnike, da pregledajo in presodijo bankine račune, in izreči, da so ozir računa oproščeni vse odgovornosti oni, ki so ga dali.

4. Posvetovati se in sklepati o predlogih, ktere je upravni odbor predložil občnemu zboru. Ako kdo izmed udov hoče občnemu zboru kak predlog predložiti, mora ga najmanj 14 dni pred občnim zborom poslati upravnemu odboru, kteri ima dolžnost predložiti ga občnemu zboru, če ga je podpisalo najmanj 20 udov.

5. Skleniti, da se prenaredé ta pravila. Prenajenim pravilom je potem, se vé da, pri državni vladi zopet prositi potrditve.

§. 11. Upravni odbor se pri občnem zboru voli, in šteje 12 udov, ki stanujejo na Dunaji ali v njegovi okolici.

Upravnih odbornikov morajo biti tri četrtine izmed taci bankinih udov, ki imajo pravico glasovanja.

Volitev prvega upravnega odbora to omejilo ne zadeva, ampak volijo ga ustanovniki izmed ustanovnikov. Upravni odborniki se naznanjajo po „dunajskem časniku“ (Wiener Zeitung) in po uradnih deželskih časnikih.

V odpravni odbor ne smejo voliti se osebe, ki so z določenim plačilom pri banki v službi; tudi ne osebe, katerim je banka kaj posodila iz svoje denarne zaloge.

Dalje ne smejo voliti se oni, ki so bili v preiskavi zavolj hudodelstva, pregreška ali prestopka iz dobičkarije, ako niso bili nedolžni spoznani. Poslednjič ne sme voljen biti on, čegar premoženje je v konkurzu, ali zavolj čegar premoženja se je pričela poravnava.

Upravni odborniki, ktere zadene kaj omenjenega, morajo stopiti iz odbora. (Dal. prih.)

Maharjem ljubljanskega močvirja v prevdarek.

Po mnogoletnih skušnjah je dognano, da ljubljanski mah (morast) je rodovit in da pridnim obdelovavcem donša veliko pridelka. Pa je tudi lansko leto se pokazalo, da vsa dela malo ali celó nič pridelka ne donesó, ako je vreme neugodno. Zavolj vedno mokrega vremena v jeseni se je prav malo ozimne rži vsejalo, in kakor kaže, tudi zdaj spomladi ne bo mogoče zdatno požigati in na pepél sejati; gnoja pa tudi za denarje ni dobiti, ker Ljubljancje večidel gnojnine po Ljubljani v daljne kraje brez plače pošiljajo, namesti da bi deželi, od ktere živež prejema, ta potrebni pomoček pri obdelovanji poljá za lepo plačilo privoščili. Saj ni verjeti, da ta poljska potreba v tem Ljubljancanom kaj zaleže, da je veliko veliko z vodo povžijejo!

Ako utegne biti pomlad za setev neugodna, imate maharji še eno sredstvo, da si iz mahú morete živeža pridobiti; pretekla zima je pot naznanila, kako, ker se je šota za med prodajala po nenavadno visoki ceni. Meščani naši so spoznali, da suha šota je čez vse dobra za kurjavo, za kuho in za krušno peko. Za to jo radi plačujejo po 20–30 krajcarjev cent.

Ako pomislite, da en štirjašk seženj (kvadratklafta) izrezan do blatne šote dá 5 do 6 centov suhe šote, vam je 400 štirj. sežnjev dá 2000 do 2400 centov, ki vrže v denarju 400 do 600 goldinarjev. Recimo, da rezanje, sušenje in vožnja vzame polovico, vendar le druga polovica ostane kot dohodek od 400 štirj. sežnjev mahú, kterege vam ne vrže noben drug pridelek.

In to še ni vès dobiček, ki ste ga dosegli z izrezanjem žimaste šote do blatnaste, — kajti s tem ravnanjem ste tudi prišli do dobre rodovitne zemlje, na kateri vam z malo pomočjó vse rado raste.

Tako je vstreženo vam maharjem in meščanom.

..el.

Gospodarski pomenki.

Odgovor M. K-u iz Krasa

na pritožbo v 11. listu „Novic“ zastran pogojzdevanja Krasa.

(Konec.)

Drugič. M. K. dvomi „nad vspehom pogojzdenja“ in daje nektare nasvete „o brestih in topolih.“ Na to odgovarjam: Brestovina in topolovina je res koristen les; to vsak kraški vrabec vé; dvomim pa vendar, ali neznani dopisnik brestovino seje in topole sadi; podoba je, da raje mrmrá kakor drevesnice nareja.

Vprašam ga pa tudi: Ali ne pozná še drugih žlahnih drevesnih plemen, na priliko: koprivca (Nesselbaum, ital. ladogna)? „Novice“ so nam že o njem govorile. Ni ga menda dražjega lesa v Avstrii. Za dve kambi pri jarmu se dobí vselej 30 soldov, za toliko družega lesa pa ne 3 same soldiče. — Ali ne pozná rešelike (Mahalep), ali ne vé, kako rada raste na Krasu? Hooibrenk, imenitni dunajski vrtnar, prisedši na Kras, je rekel: „vès Kras bi bil lahko lep vrt, ker rešelika sama od sebe raste.“ Ali M. K. ni še nikoli slišal,

kako Francozi rešeliko čislajo ter različna sadna plemen na njo cepijo? Jaz sem rešelicega semena na Moravsko in na Dunaj poslal, lepo zahvaljen, in za-nj še naprošen bil. *) Ali je M. K. sam ptujec v deželi? Ali ne pozná tudi murve in nje velike koristi? Kdor črvičev gojiti noče, ne zná ali ne more, naj perje šmrcá, ovcam, kravam in šetincem poklada; dobro izplačalo se bo.

Koliko koristi pa bi še le drugo sadno drevje prinašalo!

Naj za to povem priliko: Neka prijazna ženica mi pokaže nekega dne hruško ozimnico rekoč: „Pozimi prodam vsako leto sadje iz tega debela v Trstu in kupim si prediva, da ga imam skoraj dosti presti vso zimo.“ Na to ji rečem: „Škoda, da nimate še 10 takih debel; lahko bi franke (zemljiščini davek) odrinili, obutek za čevljad in še kaj družega kupili.“

Neki uradnik trgovske zbornice mi je povedal, da vsako leto dohajajo vprašanja, ali je kaj suhega sadja v Trstu? Koliko denarja bi se samo za suhe češnje dobilo!

Naj tudi to pomisli M. K., da, kakor mi radi pomeranče, smokve in rožiče jémo, tako tudi v drugih deželah poželjujejo našega sadja. Dražje kakor pri nas pomeranče so tominska jabelka (čebulice), gorenske šetinke, brkinske trdike v Aleksandrii na Egiptovskem.

Ker mi dosti denarja za kavo, čaj in druge omočične pijače iz dežele pošiljamo, bi pač prav bilo, da bi tudi od tam kaj srebernega denarja dobili!

Če je pa M. K-u v resnici mar vedeti, ktera drevesca najhitreje rastejo, naj pride k meni v Rodik; rad mu bodem postregel z domačim žvižgovcem, potem pokazal mnogovrstnih dreves v istem letu zasejanih, da se sam očividno prepriča.

Ni pa vse s tem pri kraji, da to ali uno drvo iz začetka hitro ali počasi raste. Mandel in oreh, na priliko, prva leta hitro rasteta, borovec pa po malo, dokler se do dobrega ne ukorenini in si s svojimi iglami ne pognoji; potem pa hitro kviško gré, v 20 letih vsa druga drevesa prekosi. Kdor ne verjame, naj gré gledat vrta gosp. Dragotina Božič-a pod Novigrad.

Tretjič. M. K. iz Kr. želi, da bi se pašniki razdelili, ker bi vsak na svojem kosu rad sejal in sadil.

Bojim se, da M. K-u ni resnica s tem! Zakaj pa dozdej ni sejal ne sadil na svojem kosu niti brestov niti topolov. Kos bi vzel marsikdo, ki bi se mu odkazal; ali bi pa storil kaj? to je vprašanje. Ako ga je pa zdaj volja saditi, vprašam ga: od kod bo drevesca jemal, da jih bo presajal, ker se mu mrzí drevesnice narejati.

Bojim se, da M. K. drugam meri, drugam pa vdari. Eno bi rad, drugega pa ne; kakor tisti človek, ki bi bil rad plavati znal, pa se je zaklel, da ne gré prej v vodo, dokler se plavati ne naučí.

Kar pa se tiče razdelitve pašnikov, je res dognana resnica, da je prvi pogoj više kulture. Al kaj bi to pomagalo v taci krajih, kjer je navada zemljišča med vse sinove enako deliti? Ako tudi oče svoje veliko zemljišče med 5 sinov razdeli, malo na vsacega pride. V drugem ali v tretjem rodu so berači vsi ali pa sužnji bogatinov.

Razdelitev mora tudi svojo pravo mero imeti, sicer se ustanovi veliko nevarniši feudalizem, kakor je poprej bil. Toliko bi moral vsaki imeti, da svojo družino preživí saj v srednjih letinah. Ako kmet za-se žita pridelal ne bo, od koga se bo kupovalo?

*) Tudi v Ljubljano ga rad pošljem, ako ga nimajo. Pis. (Prosimo za-nj na vrt kmetijske družbe. Vred.)

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrtrleta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrtr leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 3. maja 1865. ~

Gospodarske stvari.

Kako naj se obdeluje bombaž ali pavola.

(Konec.)

Kako naj se obdelava bombaž, kadar raste?

Obdeluje se skor ravno tako, kakor druga okopavina, namreč da se do cvetja pridno okopava in pleve, da ga plevél ne zaduši.

Ko so rastlinice že po 2 do 3 palce iz zemlje prihodle, se porujejo vse šibkeje rastlinice, le po dve močnejši naj v vsaki rajdi ostanete.

Čez kakih osem dni potem se sadike zopet natanko pregledajo in slabejša zopet izruje, tako, da le po eni rastejo.

Če so rastline že okoli čevlja visoke, je koristno, če se jim spodnje postranske vejice, potlej pa, ko že popke nastavijo in so po poldrugi do dveh čevljev visoke, tudi vršiči srednje poglavitne mladike odščipujejo, ker potem ostale še po več popkov zastavijo.

Kjer se na bombaževišče lahko in brez prevelicnih stroškov voda napeljati dá, naj se to dela tje do cvetja.

Sicer pa prehuda mokrota bombaževcu ravno tako škoduje, kakor prehuda suša; v letih srednje vlažnosti, kadar turšica srednje mero obrodi, ni posebna potreba, da bi se na njive z bombažem obsajene voda napeljevala.

Bombaž začne čez 8 do 9 tednov po sajenji cvesti; prvi popki pa, kakor je sorta, začno zoreti v 4 do 5 mesecih po sejanji in zorijo več mesecev, ker popki na raznih mladikah ne dozore v istem času. Zato je pa tudi pridelek (bombaževina) iz raznih popkov enega in istega grmiča zelo različen.

Kako se dozoreli bombaž domú spravlja?

Popki (glavice) se ne smejo z mladik potrgati, ampak bombaž (pavola) se mora iz popolnoma počnega popka še na grmiču izpuliti. To se pa mora brž ali kmali po razpoku slehernega popka zgoditi. Pri tej buri se mora pa na to paziti, da se vsakrat le enakošna, posebno pa enakodolga pavola skup deva.

Brž ko je več glavíc zrelih, se bombaž iz njih pobere, in ne čaka se, da bi vse dozorele; te pridejo pozneje na vrsto. Vedeti namreč je treba, da vrednost pridelka je tem nižja, čim delj pavola na zraku ostane. Če se zima bliža, pa še zmira nekaj nedozorelih popkov na grmovji ostane, se zastanci potrgajo in na dile ali štorje v kako shrambo shranijo, v katero skozi okna solnce sije, da tako popolnoma dozori in sami po sebi popokajo.

Pavola mora tako dolgo, dokler ni popolnoma suha, plitvo na solčnem in zračnem kraju razprostrta ostati. Ako jo zložiš (zakôpaš), dokler ni še do dobrega suha, začne ti prhniti ter ti gré pod zlo.

Kako se pavola od semena odpravlja?

To se stori z rokami, dokler nimamo pripravnih strojev ali mašin za to delo.

To je poduk o pridelovanju bombaževem. — Vidi se iz popisa, kako počasi zori pavola, in da tedaj res le taki prav topli kraji so ji ugodni, kjer jesen dolgo dolgo ostane gorka.

Ker bode, kakor so „Novice“ povedale, grozne vojske kmali konec, ki je zbegala vso južno Ameriko, bode ondi se zopet začela bombažoreja, s katero se druge dežele nikakor ne morejo meriti. V male skušnje pa vendar utegne ta sad marsikoga vabiti, ker je mikavno gledati, kako se sponaša.

Pravila banke ali družbe „APIS“,

ustanovljene na Dunaji v zavarovanje živine v avstrijskem cesarstvu.

(Dalje.)

§. 12. Upravni odbor se voli na tri leta; vsako leto jih iz njega izstopi tretjina, ktera se z nova voli vsako leto.

Prvi dve leti vadjla (lóz) določi nje, ki imajo odstopiti; pozneje pa vselej odstopijo tisti odborniki, ki so bili voljeni pred tremi leti.

Kadar se mesto kacega odbornika izprazni pred časom, tedaj ima upravni odbor pravico, da voli koga izmed bankinih udov za začasnega odbornika. Dopolniva volitev ima se zgoditi v prvem prihodnjem občnem zboru. Tako izvoljen odbornik stopi v pravice onega, na čegar mesto je bil voljen. — Vsaki upravni odbor, ki je odstopil, sme se zopet voliti.

§. 13. Upravni odbor ima v rokah najviše bankino vodstvo in upravo.

Upravni odbor vsako leto iz svoje srede voli predsednika, podpredsednika in tri ude; ti peteri so: bankino predstojništvo (vodstvo) in vodijo bankina opravila po pravilu, ktero mu dá upravni odbor.

Vsako pismo, ki banko zavezuje, mora podpisati prvi bankini uradnik ali njegov namestnik in eden izmed udov bankinega predstojništva.

Le zavarovavnim listom (policam) ni treba imenovanih podpisov; pravica, nje popisovati, sme se dati tudi vesoljnim ali vélicim opravnikom (agentom) ali tudi družim bankinim pooblastencem.

Imena predstojniških udov, kakor tudi vseh oseb, ki so pooblasteni podpisavati v bankinem imenu, morajo se naznaniti po „dunajskem časniku“ (Wiener Zeitung) in po dotičnih uradnih deželskih časnikih.

§. 14. Pravice in dolžnosti upravnega odbora so:

1. Upravni odbor voli vse bankine uradnike in opravnike (agente) ter ima tudi pravico odstaviti jih.
2. On ustanavlja nove službe.

3. On določuje letnino, druge plače in darila uradnikom, opravičnikom (agentom) in služabnikom, kakor tudi zastavščino (kavcijo), katero imajo imenovane osebe vložiti.

4. On sklepa o izposojevanju in rabi bankinega denarja, vodi vsa denarna opravila ter čuje nad njimi.

5. On sklepa zavarovavne pogodbe z družimi zavarovavnimi družbami.

6. On rešuje pritožbe zoper pravilnost.

7. On mora letne računske sklepe presojati in javno razglašati letno bankino bilanco (pobotni račun).

8. On izmed udov vsacega okraja, kakor je treba, voli več ali manj udov v nadzorni odsek, kateremu določuje pravice.

Voljeni nadzorni odsek mora naznaniti se dotični politični uradnji, kateri se morajo, ako zahteva, tudi izkazati pravila, ki jih imajo nadzorni ti odseki.

9. On čuje, da banka vse po teh svojih pravilih obravnava.

§. 15. Upravni odbor se navadno vsak mesec shaja; predseduje mu predsednik ali njegov namestnik.

Nenavadni shod se ima zbrati, ako ga zahtevata dva upravná odbornika, ali kadar ga skliče predsednik.

Upravni odbor z nadpolovično (absolutno) večino glasov veljavno sklepa; mora pa pričujočih biti najmanj sedem odbornikov.

Predsednik le takrat glasuje, kadar so glasovi enako razdeljeni.

§. 16. Upravni odbor razun odškodovanja za stroške, ki jih je imel v svoji službi, za svoj trud dobiva povračilo, katero mu določi občni zbor. To povračilo odbor po medsebojni pogodbi med se razdeli.

Povračilo za prvo leto je določen tisučni del vse zavarščine.

Bilanca in prihranjena (reservina) zaloga.

§. 17. Računsko in opravilno leto se začne 1. januarja (prosenca). Konec vsacega opravilnega leta ima bankino predstojništvo sestaviti natančni inventar (zapisnik), kateri mora obseči vse bankino imetje (premoženje); ta inventar in pa bilanco mora predložiti upravnemu odboru, da ju presodi in potrdi.

Prvo bankino opravilno leto jenja 31. decembra (grudna) 1865.

§. 18. Letni ostanek (dobiček) se imenuje tisti denarni znesek, ki iz bilance enega opravilnega leta ostane čez dolgé potem, ko se poplačajo vsi bankini stroški tistega leta in odštejejo vse zavarščine, katere še dalje veljajo.

§. 19. Ta ostanek se po predlogu, ki ga ima upravni odbor storiti občnemu zboru, obrača deloma na to, da se ustanovi prihranjena (reservina) zaloga, deloma bankinim udom na korist, kadar je rezervina zaloga narastla najmanj do 50.000 goldinarjev.

§. 20. Prihranjena zaloga ima namen, da se iz nje doplačuje potrjeno odškodovanje, katero se z bankinimi letnimi dohodki ne more poplačati.

Ako pa za odškodnino primanjkuje toliko, da je rezervina zaloga ne more doplačati, ta primanjkljaj doplačajo udje po razmeri svoje letnine zadnjega leta.

To zvikanje vendar ne sme preseči trojne letnine.

Kedaj banka néha.

§. 21. Predlog, da ima banka nehati, sme storiti ali upravni odbor ali pa bankini udje, kateri so zavarovani najmanj za četrti del vse bankine zavarščine.

Veljavno skleniti, da neha banka, ima pravico le občni zbor, iz tega namena sklican, če za ta sklep glasujete dve tretjini pričujočih udov.

Ta občni zbor ima tudi pravico, z nadpolovično

večino glasov določiti, kako se ima razdeliti bankino premoženje; ta sklep mora državna vlada potrditi.

(Dalje prihodnjič.)

Domači zdravnik.

* Šparga (špargelj) hvaljen pripomoček zoper srčno tripanje. — Ker je čas prišel, da se dobiva šparga, vsem bolnikom, zlasti mladim, katere srce nadležuje, da jim triplje ali tolče (herzklopfen), naznanjamo po priporočilu doktorja Most-a sledeče zdravilo: Mlado špargo z vodo in sladkorom (cukrom) tako dolgo kuhaj, dokler se ne zgosti kakor sirop. Od tega siropa naj bolnik vsaki dan trikrat povžije po tri ali štiri žličice. — Tudi v vodenici je to domače zdravilo pomagalo že mnogokrat. — Tako smo brali te dni v nekterih časnikih. Vredništvo dodaja še to. Šparga obstaja iz asparagina (neke posebne kristalivne snove), iz neke smole, iz kisovega in fosforokislega kalija, fosforokislega apna, svobodne kisne kisline itd. Že v starodavnih časih so poznali špargino moč, da na vodo žene; špargini sirop pa so začeli angležki in francozki zdravniki v novejših časih priporočati tako-le: Frišna šparga naj se v kamnitem možnarji stolče, izprešani sok v apotekarski pripravi (Marienbad) tako dolgo greje, da se beljakovec strdi, potem naj se skozi papir filtrá, v enem funtu tega soka 30 unč belega sladkora raztopi in naposled precedi skozi volnat prt. (Vse to pa more le apotekar storiti.) Po skušnjah dr. Gendrina silno na vodo žene ta sirop, ako ga bolnik 3 do 6krat na dan vžije po eno žlico; pri nemirnem srcu in žilah njegovih tolaži ta sirop srčno bitje tako, kakor naprstek (digitalis). Po Chevalierjevih skušnjah se ta tolaživni tako imenovani Johnsohnov špargini sirop ne dela iz šparge, ki se imenuje „asparagus offic.“ L., ampak iz šparge „asparagus amarus De Cand.“ imenovane. — Ker, kakor smo gori rekli, dr. Most priporoča prav prosto napravljeni sirop, si ga vsak lahko doma napraviti dá. To je gotovo, da se bolniku nikakor ni bati tega zdravila, katero nam je v drugačni pripravi vsakdanja jéd.

O zadevah zemljiščinega davka.

S kranjskega Gorenskega.

Kakor smo zvedeli iz obravnav državnega zbora na Dunaji, je sklenil on, da imajo davki za tekoče leto ostati kakor lani; tedaj tudi vse naklade in priklade, kakor lani. Upanje, da se naši siromačni in oubožani deželi neprimerno breme kaj zljajša, nas je po tem takem sopet vkanilo. Naše tolikratne tožbe, naše trdno dokazovanje v deželnem zboru, da smo preobloženi: vse je tedaj za to leto sopet brez vspeha ostalo.

Toda vem, da je takih, če ne pri nas, pa gotovo na Dunaji, ki porekó: „Čemu toliko hrupa? Ni vam ne taka sila, kakor vpijete. Saj davke vendar le sproti opravljate. To kaže, da niso tako silni, da bi jih ne mogli zmagati.“ Gospod denarski minister neki sam svoje dokaze, da davki niso preveliki, ravno s tem podpira, ker pravi, da so preteklo leto vse nemško-slovenske dežele samo 7 milijonov na dolg ostale.

Res je, da saj mi Gorenci še precej odrivamo; al hudo bi se motil, kdor meni, da zato nismo preobloženi; „saj sila kola lomi“ — pravi stari pregovor. Kdo se nek rubežni more upreti? In Gorenci smo tudi možki. Ogiblremo se sramote, da bi nam na boben devali naše siromaštvo, kar se najdelj moremo. Zato pa sekira poje po gozdih in hlevi se praznijo, da se je zjokati. Kdor meni, da nismo preobloženi, naj se le malo ozre po naših kmetijah. Vidil bo, kako se po gozdih dolg dela

čez noč v klet in v posodo z vodo nalito, da frišne ostanejo.

Tako shranjeno perje je za pokladanje, posebno v vročini, dostikrat frišneje kakor na grmovji in drevesih. Za opoldansko krmo se perje zjutraj nareže.

Od začetka se režajo le stranske mladice, veče in močnejše veje se puščajo za tisti čas, kadar črviči najbolj žró. Kadar pa se drugič levijo gosenci, jim začnemo cele vejice pokladati, se vé, da ne lanskega starega lesa. Gosenci žrejo, zlasti o poslednjih dôbah, perje na vejah lože, kakor le golo obrano listje, katero kmali pod se spravijo, posvinjajo in pomandrajó.

Kdor vsem podukom vkljub zmerom le golo perje črvičem poklada, namesti da bi jim mladice in veje rezal, temu ni pomagati. Ta naj svilorejo raje na kol obesi! Pokladanje obranega listja je na vsako stran tako škodljivo, da se nam mrzi še več besedi o tem govoriti. (Dal. prih.)

(Dalje prihodnjič.)

Pravila banke ali družbe „APIS“,

ustanovljene na Dunaji v zavarovanje živine v avstrijskem cesarstvu.

(Dalje.)

Kdo bankine pravde razsoja?

§. 22. Vse pravde med banko in njenimi udi ali njihovimi pravnimi nasledniki se rešujejo na Dunaji po navadni sodnji obravnavi.

Ktere pravice ima državna vlada do banke?

§. 23. Državna vlada ima postavno pravico, čuti nad banko po c. k. komisariji, kateri ima pravico, pregledovati, kadar hoče, vse bankino gospodarjenje in ravnanje, pričujoč biti pri občnem zboru in pri sejah upravnega odbora, kakor tudi pri sejah nadzornih odsekov, ter uperati se sklepom, ki so po njegovem prepričanju zoper bankina pravila ali zoper postavne. Taki sklepi, katerim se upéra c. k. komisar, ne smejo izvršiti se, predno jih ne potrdi dostojni urad.

Pravila o zavarovanji.

§. 24. Banka svojim udom zavaruje živino, in sicer: govedo, konje, mule in osle, ter jim povračuje škodo, ktera se jim pripetí:

- a) po kugi, kakoršni si bodi, ali nalezljivi ali nenalezljivi,
 - b) po kaki drugi (posamni) bolezni,
 - c) po kaki nagli nesreči,
- toda le, če je zavarovano živinče ali natorno poginilo ali pa se je moglo pobiti.

§. 25. Zavarovati se pa ne dá:

- a) živina, ktera je nevarno bolna, ali ki pa ima take napake, da zavolj njih ni ne za rabo, ne za vžitek,
- b) živina iz taci hlevov, v katerih je manj ko pred 30 dnevi bila živina z govejo kugo, pljučno kugo, vrančinim prisadom (črmom, metljaji), smrkova, črvivna ali garjeva živina.

§. 26. Odškoduje se ne:

- a) škoda, ki se pripetí po vojski, ustaji (puntu), ognji povodnji, razpoku (razletu) in potresu;
- b) škoda, od ktere je skazano, da je je ali po zane-marjenji živinozdravilskih postav, ali po hudobii, ali po veliki nemarnosti, ali po grdem ravnanji kriv, ali zavarovanec sam ali pa osebe, katerim je on izročil živino;
- c) škoda, ktere je kriva taka operacija, ki se ni storila iz namena, da bi bolna živina ozdravela. Take operacije, ki se delajo le za lišpa voljo ali v kak

drug namen živine, se dajo sicer tudi zavarovati, toda v posebnih pogodbah.

§. 27. Kdor hoče svojo živino zavarovati, mora predlog storiti v pismu, narejenem po izgledu, ktere ga ima sestaviti bankino vodstvo, in v njem natanko in po svoji vesti odgovoriti na vsa vprašanja.

Le na podlagi tega pisma smé skleniti se zavarovavna pogodba, o kateri se zavarovancu v roke dá zavarovavni list (polica).

§. 28. Zavarovavni list (polica) se gospodarju v roke dá le potem, kadar je za njo plačal določeno davščino in letnino.

Pozneja zavarovanja se tako vredjujejo, da se vjemajo s časom vélike police.

§. 29. Zavarovanec je dolžan pripustiti, da banka zavarovano živino preiskuje, kakor le hoče, da le ne prestopi živinozdravilskih postav. Če kdo tega ne pri-pusti, njegovo zavarovanje neha.

§. 30. Banka dolžnost odškodovanja prevzame (se vé da, če je letnina plačana) ena in dvajseti dan o poldne (z dvanajsto uro) po tistem dnevu, ko je bila polica podpisana. — Odškodovanje se plačuje, pri banki ali pri njenem dotičnem namestniku v štirih tednih potem, ko je bilo preiskovanje dokončano, ki se mora, kar mogoče, v najkrajšem času dovršiti.

Kdor se pri banki za odškodovanje ne oglasi eno leto potem, odkar se mu je škoda storila, zgubi pravico do odškodovanja; ravno tako se odpové pravici odškodovanja tisti, ki se je bil sicer oglašil za odškodovanje o pravem času, pa molčí eno leto, od tistega dneva, ko je prejel odgovor banke, ktera mu je odrekla odškodovanje.

§. 31. Ako ima zavarovanec za zavarovano živinče od visoke državne vlade dobiti kako odškodovanje, kakor se utegne zgoditi o goveji kugi, vsteje se mu državno to odškodovanje v bankino odškodovanje.

§. 32. Ravno tako se od zavarščine odšteje tisto odškodovanje, ktero zavarovanec prejme od osebe, ki mu je zavarovano živinče z zoperpostavnim djanjem poškodovala. (Kon. prih.)

Podkovstvo,

ali naj je svobodno ali na gosposkino privoljenje vezano rokodelstvo?

Pritožbe o žalostnih skušnjah po neumnih kovačih poškodovanih kónj so morale priti pred dunajsko ministertvo, zakaj naročilo je pred nekoliko časom dežel-nim vladam, naj povejo, kaj mislijo o tem: ali naj živino kuje vsak kovač ali le tak, ki je pravico to od gosposke dobil?

Iz časnikov zdaj pozvedamo, da več kmetijskih družeb je odgovorilo tako, kakor kranjska, da podkovstvo živine ni tako, kakor je drugo kovaštvo; umno more kovati živino le tak kovač, ki pozná vse kopitne dele natanko, kako so vstvarjeni in kakošno opravilo ima vsak del; kaj se godí s kopitom — roženimi in živimi deli — kadar zbolí in se napravljajo napačna in bolna kopita. Kdor vsega tega ne vé popolnoma po poduki v šoli, je kakor zajec pri bobnu in gorjé, trikrat gorjé gospodarju, kteremu tak kovač živino kuje. Pokvaril ji bo noge, da gospodar sam ne bo vedel, kako in kedaj.

Zato je kovačem, ki kujejo živino, treba popolnega poduka v podkovijskih šolah.

imajo za to pripravne mrežice. Mi smo že tolikrat mreže priporočali, da tukaj le samo to rečemo: Svilorejec, kateri črviče brez mrežic redí, ni umen, ni snažen, ni natanjčen svilorejec.

Dobre bele bombaževe preje za take mreže veljá — pri sedanji visoki bombaževi ceni — okoli 9 □ čevljev komaj šestico. Mreže se iz imenovane preje pozimi lahko pletejo. Mali potroški za nje se pri sviloreji stotirnato poplačajo s tem, da se dela prihrani in časa. Če se v starih bukvah ribiške mreže priporočajo, je to znamenje, da taki ljudje se niso nikdar z rejo svilnih črvičev ukvarjali. Kdo bo težke ribiške mreže z debelimi vozli na nježne živalice pokladal namesti pavolnatih, ktere, če merijo 9 □ čevljev za največje črviče, komaj po lotu tehtajo. — Po predstojniku tega društva se morejo take mreže, po poltretji čevlji široke, po polčetrty pa dolge naročiti. Te mreže se rahlo pogrnejo na črviče, kadar jih hoče svilorejec čediti, in na mreže se frišno perje položi. Zdaj se svilni črviči kmali in poredoma na mreže ali prav za prav na listje spravijo, po tem se pa mreža na obeh stranskih držajih s črviči vred iz starega mesta vzdigne in na drugo leso prenese. Pri tem opraviu so se ne-kteri svilorejci pač smešno vedli, in so hotli črviče z mrež s prsti pobirati. Ker pa to skorej mogoče ni, se pa zoper napravo omenjenih mrež jako ujedajo in pravijo, da te mreže niso tako praktične in trpežne, kakor papirnate mreže! Črviči se, kakor smo ravno omenili, kar na mreži na drugo leso prinesó. Če je treba zopet snažiti, se položi druga mreža na posteljišče. Kadar so gosence že na tej drugi mreži, kar se zgodi, ko so v drugič ali tretjič krmljeni bili, se vzame zgornja mreža s črviči proč, in tako je prva mreža zopet prazna. Iz tega se vidi, da se dvakrat toliko mrež potrebuje, kolikor les ima svilorejec s črviči napolnjenih.

Do zdaj smo za najimenitniše opravilo pri sviloreji imenovali: dostojno toploto, izbrano dobro listje, čedno in dosti prostorno ležišče za črviče in pa mreže. Omeniti imamo v tej reči še: čisti in zdravi zrak. Če so blizo stropa duški napravljene, po katerih se sprideni zrak iz hrama odteguje, je prav koristno; kjer pa to ne more biti, naj se pusté, če tudi je hladno vreme in ponoči, posebno zgornje veternice pri oknjih odprte. Da črvičev zrak ne prepihuje, se lahko obvarujejo, če se veternice s kako prtnenino ali drugo rečjo prepnó.

Skerben in pošten svilorejec mora pri vsaki lesi zapisano imeti, kateri dan in katero uro so črviči prvo krmo po prestalem levenji dobili. Najboljše je, če se na leso listek položi, na katerem je vse to ob kratkem zapisano. Le tako bo mogoče črviče, posebno o dôbah levenja, prav opravljati. Pazljivi svilorejec bo poslednji dan pred levenjem že opoldne tu pa tam posamne gosence zapazil, da se pričnó leviti. Večidel njih še zmeram perje obira. Popoldne nehate že dve tretjini žreti ter mirno sedite. Zdaj je najbolje, če se jim zvečer frišnega perja ne poklada, kajti veliko gosenic bi sicer na frišno perje zlezlo, obirale bi ga pa vendar ne, le za levenje bi se na perje vsedle. Če se pa perja ni dalo zvečer, se sém ter tje vidi drugo jutro, da še kak črviček okrog lazi in krme išče. Zdaj se mreža razgrne na leso z največo previdnostjo, na katero se dene sém ter tje frišnih murbovih mladíc. Čez eno uro se varno vzame mrežica proč, in zdaj se vidi v veliko veselje, da na lesi se kar noben črvič ne gane več, in da vsi ležijo kakor da bi mrtvi bili.

Res, da bi bilo najgorše, da bi se medle in levenju zaostale gosence pri vsacem levenji brez milosti odvrgele, in da bi se zato raje izprvega več jajčic izlesti dalo. Tega poguma pa ne nahajamo pri naših navadnih

svilorejcih; žal jim je za vsako živalico. Tako pa se sami spravijo v zadrego, da sila veliko prostora potrebujejo, ker namesti ene lese potrebujejo dve. Po levenji se dajo pa dostikrat 3 ali 4 ali pa tudi še več tacih les z zaostalimi črviči v eno samo zediniti.

Najvažniše opravilo je, da se dopoldne poslednjega dne pred levenjem črviči na čedno in snažno leso predenejo. Kdor to dôbo zamudi, se sam kmali prepriča, kako stanišča zoperno smrdé, in predno se očistiti dajo, preteče najmanj 48 ur in dostikrat še več. Že iz tega se vidi, kako koristno da je, ako je na vsaki lesi listek s potrebnimi zapiski.

Morebiti utegne kdo misliti, da je to zapisovanje silno težavno, al ni res; prav lahko tudi delavci to storijo in še celó otroci, ki se z gleštanjem svilodov pečajo. Če se to vselej zgodi, ima svilorejec po dovršeni reji na priliko ta-le listek:

13. majnika	izlezle
19. majnika	ob 11. uri dopoldne prvokrat levile.
25. „	„ 1. uri opoldne drugokrat „
31. „	„ 11. uri dopoldne tretjič „
7. junija	„ 6. uri zjutraj četrtič „
12. „	razpredle.

(Konec prihodnjič.)

Pravila banke ali družbe „APIS“,

ustanovljene na Dunaji v zavarovanje živine v avstrijskem cesarstvu.

(Konec.)

§. 33. Pravica do odškodovanja zamrje, ako je bila zavarovana živina še pri kateri drugi zavarovalni družbi zavarovana.

§. 34. Če kdo kaj zamolči, kar je treba vedeti, da se prav ceni sprejeto zavarovanje, ali če kdo z lažjo ali zvijačo prosi zavarovanja ali odškodovanja, tedaj ima banka pravico, odpovedati mu zavarovanje s tem pristavkom, da mu plačane letnine ne vrne, zavarovane pa zgubi pravico do odškodovanja.

§. 35. Zavarovane je dolžan, dotičnemu opravniku (agentu) vselej v osmih dneh naznaniti, kadar spremeni zavarovano živino, ali kadar prikupi živinče, ktero se dá zavarovati. Kdor to naznanilo opusti, pravico do odškodovanja zgubi.

§. 36. Ako zavarovana živina pride družemu posestniku v last, smé se polica prepisati na imé novega posestnika, kateri pa mora v 14 dneh po tem spremenu prositi prepisa.

Ako se opusti to naznanilo, ali če se ne zgodi o pravem času, zavarovanje neha.

§. 37. Vsak ud ima pravico, da namesti živinčeta, ktero je prodal, ali kakor si bodi obrnil sebi na korist, ali ktero mu je v eden in dvajsetih dneh poskušnje (§. 30) poginilo, v hlev postaviti drugo zdravo živinče; letnina pa se mu za čas zavarovanja ne povrne in ne zmanjša, ako namesti odpovedanega živinčeta nobenega novega ne postavi v hlev, ali pa ktero manj vredno od odpovedanega.

Kadar se novo živinče postavi v hlev, mora spet ravno tako ravnati se, kakor §§. 26 in 29 velevala.

§. 38. Kadar je banka za zavarovano živinče plačala kako odškodovanje, se namesti odškodovanega za čas pogodbe ne smé kako drugo živinče v hlev postaviti.

§. 39. Kadar živina zbolí, je dotični ud dolžan, če je mogoče, živinozdravnika ali živinozdravnega kovača, ali če nobenega imenovanih ni, kacega moža, v tej reči zvedenega, poprašati za svét, po katerem se ima ravnati.

§. 40. Kadar zavarovano govedo napade taka bolezen ali zadene taka nesreča, da se po zvedenčevi pre-

vidnosti ni nadjati ozdravljenja, mora se govedo zaklati ali komu za meso prodati. Kolikor dva izvedena moža cenita tako živinče, toliko manjše je odškodovanje. Da se je živinče zavolj bolezni ali kake nesreče moglo pobiti, mora zvedenec v pisanem pričalu potrditi; cena pa, za katero se je živinče prodalo, mora po dotičnem opravniku (agentu) ali pa vradno skazana biti. Obé te spričali se morate v osmih dneh banki poslati. Ta kup ali cena se zavarovancu všteje v odškodovanje, katero mu ima banka plačati.

Kadar se živinče pobije po uradnem povelji, ali kadar zdravilske postave prepovedujejo, prodati živinče, mora se uradno to povelje ali v izviru ali prepisu v osmih dneh banki poslati.

Kdor opusti to pravilo, nima pravice do odškodovanja.

§. 41. Da je kako zavarovano živinče poginilo ali bilo pobito, mora se to dotičnemu opravniku (agentu) v 36 urah v frankiranem pismu naznaniti. Kdor tega ne stori, zgubi pravico do odškodovanja, razun če naznanilo v odločenem času ni bilo nikakor mogoče. Dalje se mora bolezen po določenem izrazu, ki se dobí pri opravniku, popisati, ta popis ima zvedenec potrditi, zavarovanec pa ga v 14 dneh pri opravniku oddati. Kdor tega ne stori, pravico do odškodovanja zgubi.

§. 42. Stroški, ki so sklenjeni z zavarovanjem, s pričali ali potrdili, ne zadevajo banke, ampak zavarovanca.

§. 43. V krajih, kjer ni zapovedano, crknjeno živino konjedercu dajati, in kadar po živinozdravilskih postavah ni velevalo, cerknjeno živino zakopati s kožo in dlako, so ostanki od crknjene živine lastina dotičnih udov, katerim se v odškodovanje zarajta toliko, kolikor so ostanki vredni po cenilu, katero je v ondašnjem kraju navadno.

Minljiva ali začasna pravila.

§. 44. Ustavino, ktere je najmanj 20.000, največ pa 50.000 gold. avstr. velj., razdeljeno v delnice po 100 goldinarjev z zaporednimi številkami zaznamvane, založé bankini ustanovniki. Ta ustanovnica ima namen, da se iz nje plačajo predpriprave, uredba in prvi stroški, katerih je treba, da banka začne svoje delo. Ustanovnica je zajem, banki posojen, od ktere banka 6 odstotkov na leto plačuje.

Ta ustanovnica se vrača tako, da se začeni s četrtem letom vsako leto od sto delnic najmanj izplača 20 delnic.

§. 45. Banka svoja opravila začne, brž ko se oglasi toliko udov, da njihova zavarščina znaša najmanj 400.000 goldinarjev avstr. veljave.

Natoroznanske stvari.

Potovanje po nebu.

Po mnogih astronomičnih spisih poslovenil Dragotin Šauperl. (Konec.)

g) Saturn (♄) ima medlo belo luč, in je tako imenovan od Jupitrovega očeta, rimskega boga časa. Oddaljen od solnca je 197,286.000 milj; dokonča svoj tek okoli njega v 29 letih, 166 dneh, 23 urah in 16 minutah. Okoli svoje osi se zavrtí v 10 urah in 30 minutah. Njegovo presredje ima 16.536 milj (tedaj le nekaj manj kakor Jupiter), tedaj okrožje 51.970 milj; krožno površje 859,375.920 $\square$ milj, in kubično držanje 2 bilijona, 368.440 milijonov in 35.520 kub. milj. Tedaj je Saturn 873krat veči od zemlje, to je, iz njega bi se dalo 873 tako velikih krogel narediti, kakor je naša zemljina krogla. Tudi njegova tečaja ali pola sta zelo

vtisnjena, še bolj kakor Jupitrova, akoravno se Jupiter hitreje vrtí. To pa izvira od malogoste snove Saturnove, ktera ni veliko gostejša kakor naša probka (Korkholz). Ker je Saturnova pot bolj nagnjena, se tudi letni časi dosti ostreje spreminjajo, kakor na zemlji; tako je vsak Saturnov tečaj (pol) ob svojem času delj kot 7 let v vedno noč zakrit, in tačas ne pride noben solnčni žarek naravnost do njega. Podoba je, da sta tečaja Saturnova z vednim ledom pokrita. Na njegovem površju se vidijo kakor na Jupitrovem proge, ki so z ekvatom enako-tečne; tudi ima menda ozračje, velikim prekucijam podvrženo. Ima tudi na svojem potu okoli solnca mesecev, ki ga spremljajo kakor več planetov. Pa še neko posebnost ima, katero le še pri zadnjem planetu (Neptunu) nahajamo: okoli njega se namreč razun mesecev vrtí pravi prstan, ali prav za prav dvojni kolobar (obroč). Debel ni celó 22 milj; pa zunanji obroč je širok 2298, in znotranji 3735 milj. Ta iz ravno taiste snove, kakor Saturn sam, stvarjena in z visokimi bregovi obsuta obroča se vrtita okoli njega skorej ravno tako hitro, kakor on sam okoli svoje osi. Prostor med obema obročema znaša 390 milj, in znotranji je od Saturna oddaljen 4237 milj. Senco delata na površju planetovem, kakor tudi ona sama od solnca odvrnjene strani njegove senco dobivata. Skoraj 15 let dolgo obsija solnce južno stran, in zopet 15 let severno stran teh obročev.

Kar mesece, spremnice (Satelliten) Saturnove zadeva, jih do sedaj gotovo 7 poznamo; pa zelo zelo verjetno je, da jih je 8. Prvi njegovi mesec, ki mu je najbližji, ima najjasnejšo luč; sedmi pa je največji, ker je njegovo okrožje malo manjše kakor okrožje celega planeta Marta. Drugače pa so spremnice Saturnove mnogo manjše od Jupitrovih. Prva spremnica Saturnova je od njega oddaljena 26.087 milj, in dokonča svoj tek okoli njega v 22 urah in 38 minutah;

druga:	oddaljena	32.609 milj;	tek:	1 dan,	8 ur in 35 minut,
tretja:	"	41.304 "	"	1 "	21 ur 18 "
četrta:	"	52.826 "	"	2 dneva,	17 ur 45 "
peta:	"	73.913 "	"	4 dni,	12 ur 25 "
šesta:	"	171.304 "	"	15 "	22 ur 41 "
sedma:	"	499.348 "	"	79 "	7 ur 55 "

Solnce se na Saturnu celó majhno vidi; tako, da bi temu planetu dati moglo le 90. del te luči in toplote, katero zemlja prejema, ako bi Saturn ne imel veliko bolj gostega ozračja kakor zemlja. Tudi spremnice in obroča na Saturnu tako močno svetlobo odbijajo, da je enaka svetlobi tisoč naših šipov ali polnomesecev. Najbližja spremnica se na Saturnu vidi z dozdevnim presredjem, katero je desetkrat večje, kakor dozdevno presredje naše lune, in že v 22 urah dokonča vse lučne spremembe, za ktere naša luna en mesec potrebuje. Oh, kako krasen mora tak pogled biti! Res nerazumljiva so čuda Božja!

h) Uran (♅) ima svoje ime od očeta Saturnovega, ki je pri starih Rimljanih bog nebes bil. Do najnovejšega časa se je mislilo, da je ta zadnji in najbolj od solnca oddaljeni planet, dokler ni bil leta 1846 še eden iznajden. Uran je od solnca oddaljen blizo 400 milijonov milj, kar se sicer lahko izreče, pa težko razume. Svojo pot okoli solnca dokonča v 84 letih, 5 dneh, 19 urah in 42 minutah. Eno leto na Uranu tedaj trpi 84 naših let. Kdor tedaj tamkaj 60 let doseže, ima lepo starost! Čas vrtenja njegovega okoli osi se še ni dal določiti, ker je tako strašno dalječ od nas. Presredje njegovo ima 7609 milj; tedaj njegovo okrožje 23.914 milj; krožno površje blizo 182 milijonov kvadratnih milj in kubično držanje 230.727 milijonov, 341.768 kubičnih milj. Uran je tedaj 88krat veči kakor naša zemlja, to je, iz njega bi se dalo 88 takih krogel narediti, kakor je zemljina. — Kako majhna se nam zdi pri takih številih naša zemlja; koliko neizmerne